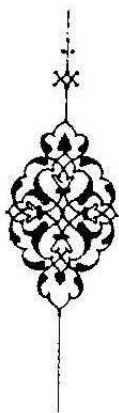

ایدئولوژی انقلاب اسلامی ایران

www.ketab.ir

سرشناسه :

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

فروست:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

یادداشت:

یادداشت:

موضوع:

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

سالاری، مریم، ۱۳۵۹

ایدئولوژی انقلاب اسلامی ایران / تألیف: مریم سالاری سهدران، عباس کاکائی
باغچه میسه.

تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۳.
۲۵۶ ص:

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۹۴۲
اندیشه سیاسی؛ ۵۳.

۲ - ۷۳۵-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸ : ۸۰۰۰۰ ریال

فیبا.

کتابنامه: ص ۲۲۷ - ۲۳۷

نمایه.

ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷

کاکایی، عباس، ۱۳۶۰ -

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

۱۳۹۳ الف ۱۷/ اس ۱۵۵۳/ DSR

۹۵۵/۰۸۳

۳۶۷۹۳۰۵

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: **اندولوژی انقلاب اسلامی ایران**

تألیف: **مرید سالاری، سه دران و عباس کاکائی باغچه میشه**

ترتیب چاپ: **اول، زمستان ۱۳۹۳**

شمارگان: **۰۰۰** قیمت: **۸۰۰۰** تومان

حروف چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: **۹۷۸-۶۲۵-۱۹-۷۳۵-۲**

ISBN: 978-964-419-735-2

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه روی پمپ بنزین اسد، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۱۱۱۹۴. فکس: ۲۲۲۱۰۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۱۳	 مقدمه
۱۷	 پیشگفتار
	بخش اول
۲۱	 مطالعات نظری
۲۳	 فصل اول: جهان‌بینی
۲۳	 ۱- تعریف
۲۳	 ۲- انواع جهان‌بینی
۲۴	 الف) جهان‌بینی توحیدی
۲۵	 ب) جهان‌بینی مادی
۲۷	 فصل دوم: ایدئولوژی
۲۷	 ۱- تعاریف و مفاهیم
۲۹	 ۲- تحولات مفهومی ایدئولوژی
۳۱	 ۳- کارکرد ایدئولوژی
۳۳	 ۴- رابطه‌ی ایدئولوژی و حکومت
۳۶	 ۵- ایدئولوژی‌های سیاسی
۳۶	 ۵-۱- ایدئولوژی مارکسیستی
۴۰	 ۵-۲- ایدئولوژی لیبرالیسم
۴۲	 ۵-۳- ایدئولوژی محافظه‌کاری
۴۷	 فصل سوم: رابطه‌ی بین ایدئولوژی و جهان‌بینی

بخش دوم:

ایدئولوژی‌های پیش از انقلاب و چالش‌های آن از منظر انقلاب اسلامی ۴۹

فصل اول: مشروطه‌خواهی در ایران ۵۳

۱- ایران باستان و نخبگان تجددگرا ۵۴

۱-۱- روشنفکران مشروطه ۵۵

۲- علل انحراف مشروطیت از منظر امام خمینی ۵۹

فصل دوم: ناسیونالیسم ۶۳

۱- گفتمان مدرنیسم پهلوی ۶۴

فصل سوم: مارکسیسم ۶۹

بخش سوم:

تکوین ایدئولوژی انقلاب اسلامی ایران: ظهور تشیع ۷۱

فصل اول: تکوین ایدئولوژی انقلاب اسلامی ۷۵

۱- انقلاب اسلامی و گفتمان مدرنیسم ۷۵

۲- زمینه‌های تکوین ایدئولوژی انقلاب اسلامی ۷۶

فصل دوم: تشیع: بنیادی‌ترین علت ایدئولوژیک انقلاب اسلامی ایران ۷۷

۱- زمینه‌های تفکر اسلام شیعی در برابر انقلاب اسلامی ایران ۷۷

۲- ارکان تفکر شیعی: مبادی تئوریک ۸۰

۲-۱- امامت ۸۰

۲-۲- عدل ۸۲

۳- هنجارهای فرهنگی - سیاسی ایدئولوژی تشیع ۸۴

۳-۱- جهاد ۸۴

۳-۲- شهادت ۸۵

۳-۳- امر به معروف و نهی از منکر ۸۶

۴- رهبری ۸۷

۴-۱- ویژگی‌های شخصیتی امام خمینی ۸۸

۴-۱-۱- ویژگی‌های شخصیتی امام خمینی (ره) ۸۹

۴-۱-۲- امام خمینی و اسطوره‌های شیعی	۹۰
-------------------------------------	----

بخش چهارم:

کارکرد ایدئولوژی در انقلاب اسلامی	۹۳
فصل اول: انقلاب اسلامی و نقد ترتیبات اجتماعی	۹۷
۱- سلطه‌ی امپریالیسم	۹۷
۲- شرایط ظالمانه‌ی اقتصادی، استثمار و غارت منابع	۹۸
۲- استبداد و ستم	۹۹
۴- بوروکراسی فاسد شاه	۱۰۰
۵- انزراف و اساد	۱۰۳
۶- قوانین و سیاست‌های ضد اسلامی	۱۰۴
فصل دوم: طرح ماحول و ارزش‌های جدید	۱۰۷
۱- امام خمینی و طرح ارزش‌های جدید در ایدئولوژی انقلاب اسلامی	۱۰۷
۱-۱- ارزش‌های اجتماعی	۱۰۷
۲-۱- ارزش‌های معنوی	۱۰۹
۳-۱- ارزش‌های فردی	۱۱۱
۲- ارزش‌ها و اصطلاحات فرهنگی جدید در سیاست خارجی جمهوری اسلامی	
به عنوان ثمره‌ی ایدئولوژی انقلاب اسلامی	۱۱۱
فصل سوم: تغییر وضع موجود و تصویر وضعیت مطلوب	۱۱۳
۱- گسترش ایدئولوژی انقلاب و تغییر وضع شیعیان	۱۱۵
۲- صدور انقلاب	۱۱۶
۱-۲- صدور مسالمت‌آمیز انقلاب اسلامی	۱۱۶
۲-۲- صدور انقلاب از منظر امام خمینی	۱۱۷
۳-۲- الگوهای صدور انقلاب	۱۱۹
۳- آگاهی سیاسی و بیداری اسلامی	۱۲۳
۴- احیای هویت اسلامی در جهان اسلام	۱۲۵

بخش پنجم:

- ویژگی‌های سلبی ایدئولوژی انقلاب اسلامی ایران ۱۲۷
- فصل اول: نفی استبداد وطنی ۱۳۱
- ۱- ویژگی‌های استبداد پهلوی ۱۳۳
- ۲- رویکرد ضد استبدادی انقلاب اسلامی ۱۳۶
- فصل دوم: نفی امپریالیسم و مبارزه با نظام سلطه ۱۳۹
- ۱- نفی سلطه و سلطه‌پذیری ۱۴۲
- فصل سوم: تولی و تبری ۱۴۵
- ۱- تولی و تبری در آیات و روایات ۱۴۵
- ۲- ولایت و تبیت و منفی در اسلام ۱۴۸
- ۳- سفین تولی و تبری در ایدئولوژی انقلاب اسلامی ۱۵۰
- ۴- مصادیق تولی از منظر ایدئولوژی انقلاب اسلامی ۱۵۱
- الف) روابط برادری با کشورهای اسلامی ۱۵۱
- ب) روابط دوستانه با کشورهای کافر غیرمتخاصم ۱۵۲
- ۵- مصادیق تبری از منظر ایدئولوژی انقلاب اسلامی ۱۵۳
- الف) روابط خصمانه با کشورهای کافر متحارب ۱۵۴
- ب) روابط خصمانه با کشورهای خائن ۱۵۴

بخش ششم:

- شعارهای راهبردی ایدئولوژی انقلاب اسلامی ایران ۱۵۷
- فصل اول: استقلال ۱۶۱
- ۱- واژه‌ی استقلال ۱۶۱
- ۲- استقلال در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۱۶۲
- ۳- وجوه مختلف استقلال ۱۶۳
- الف) استقلال اقتصادی ۱۶۳
- ب) استقلال سیاسی ۱۶۴

ب) استقلال فرهنگی	۱۶۵
ت) استقلال نظامی	۱۶۶
فصل دوم: مفهوم نه شرقی نه غربی	۱۶۹
۱- اصل نه شرقی و نه غربی در روابط ایران با غرب و شرق	۱۶۹
۲- شعار نه شرقی و نه غربی در ایدئولوژی انقلاب اسلامی	۱۷۰
فصل سوم: آزادی	۱۷۵
۱- نظریات کارگزاران انقلاب در باب آزادی	۱۷۵
الف) آزادی از دیدگاه امام خمینی	۱۷۵
ب) آزادی از دیدگاه شهید مطهری	۱۷۶
۲- آزادی در قانون اساسی جمهوری اسلامی	۱۷۸
۳- آزادی در اندیشه، انقلاب اسلامی	۱۷۹
فصل چهارم: جمهوریت	۱۸۳
۱- مفهوم جمهوریت	۱۸۳
۲- شاخصه‌های جمهوریت	۱۸۵
۳- سیر جمهوریت در اندیشه‌ی سیاسی ایران	۱۸۵
۴- ایدئولوژی انقلاب اسلامی و مفهوم جمهوریت	۱۸۶
الف) دیدگاه امام خمینی درباره‌ی جمهوریت	۱۸۶
ب) دیدگاه شهید مطهری درباره‌ی جمهوریت	۱۸۷
۵- عناصر جمهوریت در قانون اساسی	۱۸۹
بخش هفتم:	
ابعاد سیاسی ایدئولوژی انقلاب اسلامی	۱۹۳
فصل اول: انقلاب اسلامی ایران: پیوند دین و سیاست	۱۹۷
۱- تعریف سیاست و اقسام آن از دیدگاه امام خمینی	۱۹۷
الف) سیاست کامل یا الهی که از آن به سیاست نبوی، انسانی و اسلامی	
نیز تعبیر می‌کنند	۱۹۸
ب) سیاست ناقص یا تک‌بعدی که از آن به‌عنوان سیاست حیوانی می‌توان	
یاد کرد	۱۹۹

ج) سیاست شیطانی.....	۲۰۰
۲- دیدگاه‌ها درباره‌ی رابطه و عدم رابطه‌ی دین و سیاست.....	۲۰۱
الف) رابطه‌ی دین و سیاست.....	۲۰۱
ب) عدم رابطه‌ی دین و سیاست.....	۲۰۲
۳- نظریه‌ی وحدت دین و سیاست در گفتمان امام خمینی.....	۲۰۴
۴- جامعیت دین اسلام از دیدگاه امام.....	۲۰۵
فصل دوم: تأسیس حکومت اسلامی.....	۲۰۷
۱- ضرورت تشکیل دولت و حکومت در ایدئولوژی انقلاب اسلامی.....	۲۰۷
۲- ضرورت حکومت در نظام ولایت فقیه.....	۲۰۹
فصل سوم: ولایت فقیه.....	۲۱۱
۱- نظریات مختلف در باب ولایت فقیه.....	۲۱۲
۲- ولایت فقیه.....	۲۱۳
۳- براهین: ولایت فقیه.....	۲۱۵
۳-۱- براهین عقلی (مانند - جدلی).....	۲۱۵
۴- نظریه‌ی امامت و ولایت.....	۲۱۷
۵- نسبت ولایت مطلقه‌ی فقیه با فائده‌ی اساسی.....	۲۱۹
کتابنامه.....	۲۲۷
نمایه.....	۲۳۹

مقدمه

در تحولات اجتماعی بشر نقش آرمان‌ها و اندیشه‌ها بی‌بدیل و آشکار است؛ زیرا آنچه انسان را از سایر جانداران جدا می‌سازد، برخورداری او از موهبت‌ها و استعداد‌های فکری و ذهنی و توانایی اندیشیدن و انتخاب کردن است. آرمان‌ها دارای دو بخش جهان‌بینی (هست‌ها و نیست‌ها) و ایدئولوژی (بایدها و نبایدها) هستند و همواره رابطه‌ی تنگاتنگی بین جهان‌بینی و ایدئولوژی وجود دارد. وقتی ما از هست‌ها نیست‌های ویژه‌ای سخن می‌گوییم، بایدها و نبایدهای خاصی را نیز در برابر خود می‌یابیم و البته واضح است که منطقاً نمی‌توان از یک گروه هست و نیست (یک جهان‌بینی خاص) سخن گفت، مگر به گونه‌ای که بایدها و نبایدها (ایدئولوژی‌های متفاوت) را استخراج کرد.

مطالعه‌ی انقلاب‌ها حاوی این نکته است که گسترش ایدئولوژی‌های جدید در میان نخبگان و توده‌ها به‌ویژه در دوره‌های پایانی رژیم‌های پیشین، عوامل وجود داشته است و این عامل شاید مهم‌ترین مسئله در میان عوامل ایجادکننده‌ی انقلاب باشد. قرن هیجدهم در فرانسه‌ی پیش از انقلاب به دلیل طرح و گسترش ایدئولوژی‌های جدید توسط گروهی از متفکران و اقبال عمومی به این اندیشه‌ها، «قرن روشنگری» خوانده شده است. در روسیه‌ی پیش از انقلاب ۱۹۱۷ به‌ویژه پایان قرن نوزدهم و آغاز قرن بیستم، نیز گروه‌های مختلفی به پراکندن افکار جدید و نفوذ بر روی نخبگان و توده‌ها مشغول بودند و این تلاش‌ها در فراهم شدن زمینه‌های وقوع انقلاب ۱۹۱۷ نقش داشت. این وضعیت به گونه‌ی خاصی در دهه‌های پایانی رژیم پهلوی در ایران نیز دیده می‌شد؛ به گونه‌ای که دو دهه‌ی پایانی عمر این رژیم تلاش‌های گسترده‌ی روحانیت انقلابی و روشنفکران مسلمان در فراهم نمودن زمینه‌های

بازگشت به خویشتن و فرهنگ خودی در مقابل هجوم همه‌جانبه غرب و اندیشه‌های غربی را می‌بینیم. همان‌گونه که اسلام دینی جامع و کامل و دربرگیرنده‌ی تمام جنبه‌های زندگی بشر - چه فردی و چه اجتماعی - می‌باشد و در همه‌ی حیطه‌ها از جمله در سیاست، اقتصاد، جامعه، فرهنگ، عرفان، اخلاق، علم و... آموزه‌های ناب الهی دارد، انقلاب اسلامی ایران نیز در مقایسه با انقلاب‌های دیگر از یک ایدئولوژی منحصر به فرد و بی‌سابقه برخوردار است؛ به گونه‌ای که در این ایدئولوژی علاوه بر تأکید بر جنبه‌های ویژه یعنی تشکیل جمهوری اسلامی و ولایت فقیه، نقاط مثبت ایدئولوژی‌های انقلاب‌های دیگر مانند آزادی، برابری، استقلال و بیسرفت نیز وجود دارد. در حقیقت ایدئولوژی انقلاب اسلامی بیانگر اراده‌ی طرح و راه جدیدی به ملت‌های تحت ستم جهان برای کسب استقلال و رهایی از سلطه‌ی قدرت‌های - جهانی - ساختن جامعه‌ای آزاد و آباد براساس آموزه‌های بومی است. در این میان، کسب استقلال که از ناصر مهم ایدئولوژی انقلاب اسلامی است، پیش‌شرط لازم برای دستیابی به جامعه آرمانی مورد توجه انقلاب اسلامی می‌باشد. واضح است که قدرت‌های جهانی که جای پا و منافع اقتصادی - راهبردی خود را با این انقلاب از دست داده‌اند، با تمام قدرت با آن به مبارزه برخیزند؛ هرچند تا به‌تازگی به‌نشان داده است که درگیری با انقلاب‌های بزرگ و توده‌ها و نخبگان وفادار به آن نتیجه‌ای جز رسوایی و شکست در پی ندارد.

به‌طورکلی، ایدئولوژی انقلاب اسلامی یک ایدئولوژی درون‌زا، از نظر فرهنگی اصیل، از حیث همراهان بسیار فراگیر و دربرگیرنده‌ی اکثریت بزرگ و اتفاق مردم بوده است و به همین دلایل، علی‌رغم قدرت زیاد رژیم پیشین، با به‌صحنه آمدن مردم انقلاب با سرعت خیره‌کننده‌ای به پیروزی رسید و پس از انقلاب نیز سامان سیاسی جدید به سرعت ایجاد گردیده رسمیت یافت و ثبات قابل اعتمادی را پدید آورد. همچنین انقلاب توانست در طول سه دهه‌ای که از عمر آن می‌گذرد، توطئه‌های گوناگون قدرت‌های جهانی علیه خود را پشت سر گذارده و بر مواضع خود ایستادگی نماید. پژوهش حاضر با محوریت مبانی اندیشه‌ای به بررسی ایدئولوژی انقلاب اسلامی پرداخته است که امید است مورد توجه مخاطبان قرار بگیرد.

در پایان ضمن تشکر از نویسندگان محترم، از زحمات ناظران علمی اثر آقایان دکتر

میرحواس احمدزاده، دکتر رشید جعفرپور، دکتر اکبر اشرفی و مصطفی رضایا و نیز همکاران محترم در مؤسسه‌ی فرهنگی هنری و انتشارات قدردانی می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

www.ketab.ir

پیشگفتار

وقوع انقلاب اسلامی ایران موجب تحول و دگرگونی در ایدئولوژی غالب کشور شد، که نه تنها در بعد ملی احیای ارزش‌ها، برنامه‌ها و نظریات خاصی برای حکومت و دولت بوده، بلکه در بعد جهانی نیز با ترجمه به جهان‌شمولی مکتب اسلام، افکار و نظریات خاصی را دارا بوده است. زیرا اسلام بر حلالیت جهان‌بینی‌های مادی از نظر جهان‌بینی فلسفی یک نظام کامل و چند بُعدی است. بدین معنا که نه تنها در یک زمینه خاص همچون در باب اقتصاد یا اخلاق یا سیاست و... نظری ندارد، بلکه در کلی زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی دارای دیدگاه و نظر است و به صورت یک مجموعه هماهنگی است که اجزای آن با یکدیگر مرتبط بوده و روی یکدیگر اثر می‌گذارند. اسلام همه اره انسان، گروه یا جامعه را جدا از محیط و مجزا از ارزش‌ها و قوانین حاکم بر محیط آن در نظر نمی‌کند و اینها همان خصوصیات نظام‌گرایی یا تفکر نظام‌مند و چندبُعدی جهان‌بینی اسلامی است. این جهان‌بینی زمانی در ایران خود را در قالب ایدئولوژی انقلاب اسلامی^۱ نشان داد که نظام اجتماعی و سیاسی ایران آمیخته با جهان‌بینی‌های مادی و غربی بود و به تعبیر مقام معظم رهبری «فقدان یک فکر و یک اندیشه‌ی راهنما و ایدئولوژی متکی به یک فکر و تلقی درست از عالم وجود، مهم‌ترین خلأ دنیای غرب است» که ایران قبل از انقلاب نیز در این مدار سیر می‌کرد، لذا ظهور ایدئولوژی انقلاب اسلامی در نتیجه‌ی این گسست و خلأ در ایران بود.

در عرصه‌ی بین‌المللی ایدئولوژی انقلاب اسلامی زمانی پا به عرصه‌ی وجود گذاشت

۱. درباره‌ی رابطه‌ی ایدئولوژی و جهان‌بینی نظریات مختلفی وجود دارد. این پژوهش ایدئولوژی انقلاب اسلامی را به عنوان فصلی از چارچوب کلان جهان‌بینی اسلامی می‌داند که در طول تاریخ، معقول مانده است. انقلاب اسلامی ایران یعنی بازگشت به این صور ازل که خود را در چارچوب «ایدئولوژی انقلاب اسلامی» بروز داد.

که دنیا در حال تجربه‌ی ایدئولوژی‌هایی بود که کارآیی خود را از دست داده بودند. بررسی اجمالی ایدئولوژی‌های حاکم بر انقلاب‌های فرانسه و روسیه نشان می‌دهد که مکتب‌های لیبرالیسم و مارکسیسم، با برداشت‌های مادی خود افق محدودی را برای پیروان خود ایجاد و حتی نقش مهمی هم در ایجاد انگیزه‌ی لازم در براندازی رژیم‌های پادشاهی فرانسه و روسیه نداشته‌اند و در پیاده‌کردن ارزش‌ها و معیارهای خود بعد از سقوط نظام‌های مطرود با مشکل مواجه شدند؛ زیرا با بنیان‌های عقیدتی عامه مردم در تعارض بودند، لذا این ایدئولوژی‌ها هرگز نتوانستند خمیرمایه‌ی لازم را در ایجاد تشکّل، انسجام و وحدت اقشار و توده‌های جوامع بود فراهم کنند و تنها به عنوان ایدئولوژی طبقه‌ی خاص روشنفکر و با تعبیر متفاوت باقی ماندند. در عرصه‌ی داخلی، تاریخ معاصر کشور و پیش از گسترش ایدئولوژی انقلاب اسلامی، سه ایدئولوژی، در دوره‌های مشروطه و ملی‌کردن نفت به صحنه آمد که به دلیل ناسازگاری عقایدشان، جامعه مذهبی ایران و وابستگی آنها به قدرت‌های بیگانه و کارنامه‌ی ناموفق احزاب کمونیستی در بر نقاط جهان و مهم‌تر از همه تلاش‌های روحانیت انقلابی از جمله امام خمینی و تدریس ایشان بر ای تکوین ایدئولوژی انقلاب اسلامی از صحنه طرد گردیدند.

در پاسخ به این خلأهای موجود در عرصه‌ی داخلی و بین‌المللی و ناکارآمدی ایدئولوژی‌های مادی، ایدئولوژی انقلاب اسلامی ایران پا به عرصه وجود نهاد. این ایدئولوژی پاسخی قدرتمند به خواسته‌های سیاسی‌شده‌ی معاصر و این حال مأیوس‌شده از مکاتب مادی بود. ایدئولوژی انقلاب اسلامی برخلاف ایدئولوژی‌های مادی بود که هرکدام بر جنبه‌های خاصی از فرهنگ، سیاست و اقتصاد توجه می‌کردند، دارای ماهیت اسلامی است که همه‌ی علل و عوامل قبلی را یکجا دربر داشته و تأمین‌کننده‌ی همه‌ی آن است. سیاست و این دقیقاً همان جهان‌بینی اسلامی است که در اسلام نمی‌توان یک بعد از ابعاد زندگی را مورد عنایت قرار داد و بقیه را به فراموشی سپرد؛ زیرا اسلام دین جامع و کاملی است که برای تأمین سعادت بشر در همه‌ی جوانب آن آمده است و نمی‌توان آن را در یک بعد منحصر دانست. آنچه عامل پویایی ایدئولوژی انقلاب اسلامی ایران محسوب می‌شود، اسلام شیعی است که از نظر اکثر محققان انقلاب بن‌مایه‌ی اصلی انقلاب اسلامی ایران محسوب می‌شود.

این ایدئولوژی توانست تغییرات بنیادین، ساختاری و معناداری در جامعه ایجاد کند، امام خمینی (ره) با بازخوانی آموزه‌های سیاسی اسلام شیعی و به‌ویژه با بهره‌گیری از الگوی حکومتی حضرت امیرالمؤمنین (ع)، روایتی از اسلام شیعی ارائه کرد که با مفاهیم دوران مدرن سازگاری داشت. اسلام شیعی یا به عبارت دیگر ایدئولوژی تشیع آیین محافظه‌کار و تقدیرگرا نیست، بلکه در اصل ایدئولوژی انقلابی است که تمام جنبه‌های زندگی به‌ویژه سیاست را دربر می‌گیرد و به ملت‌ها می‌آموزد که با تمام اشکال ستم و استعمار مبارزه کنند. تحولات جدید آمرمیانه و موج نو بیداری اسلامی در آفریقا و منطقه به خصوص تحولات کشورهای شیعی از هرچیز گویای سهم عمده‌ی این ایدئولوژی در تحولات سیاسی - اجتماعی می‌باشد.

بنابراین به‌طور کلی، ایدئولوژی انقلاب اسلامی یک ایدئولوژی درون‌زا، از نظر فرهنگی اصیل، از دید همراهان بسیار تراکد و برگزیده‌ی اکثر قریب به اتفاق مردم بوده است. وحدت آرمانی و اصالت فرهنگی آن این ایدئولوژی انقلاب اسلامی، آشکارا تأثیر خود را در تحولات زمان انقلاب و پس از انقلاب برحالی نهاد و ثبات سیاسی قابل اعتمادتری را ایجاد کرد. به همین دلایل، این پژوهش تلاش دارد تا وجه مختلف این ایدئولوژی را بررسی کند. پژوهش حاضر دربر گیرنده‌ی یک مقدمه، هفت بخش و نتیجه‌گیری است. در مقدمه به طرح مسئله پرداخته است. بخش اول دربرگیرنده‌ی مطالعات نظری پیرامون جهان‌بینی و ایدئولوژی می‌باشد. هدف از ارائه‌ی الگوی نظری صرفاً بیان و تبیین نظریات ایدئولوژی نیست، بلکه علاوه بر تبیین تئوریک موضوع پژوهش، از این طریق به دنبال آن هستیم که در بخش دوم جایگاه ایدئولوژی‌های پیش از انقلاب اسلامی را نشان دهیم و بلافاصله از این طریق از بخش سوم به بعد نقاط قوت ایدئولوژی انقلاب اسلامی با سایر نظریاتی که تاکنون در ایران و جهان به آن پرداخته‌اند مشخص شود. در بخش چهارم در پرتو مباحث نظری فصل‌های پیشین به ارائه‌ی کارکردهای ایدئولوژی در انقلاب اسلامی می‌پردازیم. در این فصل کارکردهای اصلی ایدئولوژی در انقلاب اسلامی و در صحنه‌ی سیاست خارجی با الهام از آموزه‌های امام خمینی و نظریات سیاسی ایشان، مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بخش پنجم ایدئولوژی انقلاب اسلامی برای تبیین و تأسیس خود ویژگی‌های سلبی ایدئولوژی

خود را به رخ ایدئولوژی‌های دیگر می‌کشد. در بخش ششم در پرتو این ویژگی‌های سلبی شعارهای راهبردی ایدئولوژی انقلاب اسلامی مشخص می‌شود. این فصل شامل مطالعاتی در زمینه‌ی استقلال و وجوه آن، مفهوم جمهوری در ایدئولوژی انقلاب اسلامی ایران و آزادی می‌باشد. در بخش هفتم ابعاد سیاسی ایدئولوژی انقلاب که به پیروزی انقلاب اسلامی و تأسیس حکومت اسلامی منجر شد مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت به نتیجه‌گیری ختم می‌شود.

www.ketab.ir